

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Białymstoku

LBI-4113-003-02/2014
D/14/508

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Białymstoku
ul. Akademicka 4, 15-267 Białystok
T +48 85 874 81 00, F +48 85 874 81 33
lbi@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	D/14/508 – „Prowadzenie gospodarki łowieckiej”	
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku	
Kontrolerzy	1) Tomasz Pomian – główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 91494 z dnia 7 listopada 2014 r. 2) Andrzej Juchnicki – doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr 93274 z dnia 22 grudnia 2014 r. (dowód: akta kontroli str. 1-4)	
Jednostka kontrolowana	Zarząd Okręgowy Polskiego Związku Łowieckiego w Olsztynie, ul. Leśna 8, 10-173 Olsztyn („Zarząd” lub „ZO PZŁ”)	
Kierownik jednostki kontrolowanej	Dariusz Zalewski – Przewodniczący Zarządu	(dowód: akta kontroli str. 5)

Ocena ogólna

II. Ocena kontrolowanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie¹ działania Zarządu w zakresie realizacji zadań statutowych dotyczących:

- uzgadniania rocznych planów łowieckich sporządzanych przez dzierżawców obwodów łowieckich,
- nadzoru nad prowadzeniem gospodarki łowieckiej na terenach obwodów łowieckich położonych na terenie okręgu,
- organizacji szkoleń z zakresu prawidłowego łowiectwa i strzelectwa myśliwskiego,
- prowadzenia kontroli działalności kół.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Według stanu na 31 marca 2013 i 2014 r. liczba członków zarejestrowanych w Okręgu Olsztyńskim wynosiła odpowiednio: 4.041 i 4.097 osób, z tego:

- 3.291 i 3.302 członków w kołach macierzystych okręgu PZŁ,
- 247 i 249 członków w kołach innych okręgów PZŁ,
- 341 i 385 członków niestowarzyszonych w kołach,
- 162 i 161 członków z nieokreślonym statusem².

W okresie objętym kontrolą liczba kół łowieckich mających siedzibę na terenie okręgu zwiększyła się z 68 do 69. Związane to było z:

- wykreśleniem z rejestru kół Okręgu Olsztyńskiego z dniem 10 września 2013 r. (w związku z przeniesieniem swojej siedziby do Okręgu Elbląskiego) Koła Łowieckiego „Szron” w Olsztynie,
- wpisaniem do rejestru dwóch nowych kół: pod poz. 70 Koła Łowieckiego „Ruczaj” w Bartoszczech (uchwała Nr 44A Zarządu Okręgowego PZŁ w Olsztynie z 17 lipca 2013 r.) oraz pod poz. 71 Koła Łowieckiego „Złot Las” w Farynach (uchwała Nr 50A Zarządu Okręgowego PZŁ w Olsztynie z 8 stycznia 2014 r.).

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

² Np. członek zawieszony w prawach i obowiązkach, skreślony z listy członków koła, ale jeszcze nie zarejestrowany jako niestowarzyszony.

W obu latach gospodarczych 2012/2013 i 2013/2014 koła macierzyste i niemacierzyste dzierżawiły łącznie 183 obwody łowieckie o łącznej powierzchni 1.171.999,5 ha, z tego:

- koła macierzyste odpowiednio: 154 obwody o powierzchni 990.780,5 ha i 155 obwodów o powierzchni 998.117,5 ha,
- koła niemacierzyste odpowiednio: 29 obwodów o powierzchni 181.219 ha i 28 obwodów o powierzchni 173.882 ha. (dowód: akta kontroli str. 6-22, 24-33)

W okresie objętym kontrolą, na terenie okręgu 17 obwodów o powierzchni 121.093 ha było wyłączonych z wydzierżawienia (ośrodki hodowli zwierzyny).

(dowód: akta kontroli str. 6-7, 14-15)

Spośród 183 obwodów, 13 należało do kategorii dobrej, 39 do średniej, 106 do słabej oraz 25 do bardzo słabej (żaden z obwodów nie należał do kategorii bardzo dobrej).

(dowód: akta kontroli str. 6-7, 14-15)

Analiza danych ujętych w sprawozdaniach ŁOW-1 przez 10 kół łowieckich z danymi faktycznymi w zakresie kategoryzacji obwodów oraz ich powierzchni ogólnej, leśnej i wyłączonej, wykazała między innymi, że:

- w sprawozdaniach ŁOW-1 Koło „Dzik” Bartoszyce podało, że w dwóch dzierżawionych obwodach Nr 15 i Nr 47 nie występują powierzchnie wyłączone, zaś wg rejestru powierzchniowego prowadzonego przez Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego powierzchnie te wynosily odpowiednio 106 ha i 85 ha,
- w trzech sprawozdaniach ŁOW-1 (dotyczących dzierżawionych obwodów Nr 106, Nr 108 i Nr 142) Koło „Wrzos” Lidzbark Warmiński w rubryce „Kategoria obwodu” podało (polny, polny i leśny), a nie ich kategorię (odpowiednio: „bardzo słaby”, „bardzo słaby” i „słaby”). Ponadto w sprawozdaniach tych nie wykazano powierzchni wyłączonej, a w przypadku obwodu Nr 142 wykazano powierzchnię ogólną wyższą o 142 ha (4.814 ha zamiast 4.672 ha),
- w sprawozdaniach ŁOW-1 Koło „Kudypy” Olsztyn podało, że:
  - w obwodzie Nr 243, powierzchnia ogólna i leśna wynosily odpowiednio 10.629 ha i 6.052 ha, zaś wg rejestru powierzchniowego wynosily 9.268 ha i 6.086 ha,
  - w obwodzie Nr 244, powierzchnia ogólna i leśna wynosily odpowiednio 6.436 ha i 1.380 ha, zaś wg rejestru powierzchniowego 6.484 ha i 1.633 ha.

(dowód: akta kontroli str. 35-74)

W wyjaśnieniu Przewodniczący Zarządu podał, że weryfikacja sporządzanych przez koła łowieckie sprawozdań ŁOW-1 jest dokonywana dla wszystkich kół tylko w podstawowych kwestiach, zaś szczegółowo każdego roku weryfikowane jest z dokumentacją źródłową ok. 10-20% kół. Należy zaznaczyć ponadto, że na dzień dzisiejszy nie ma wytycznych, które zobowiązywałyby ZO PZŁ do szczegółowej analizy każdego ŁOW-1. Ponadto pierwsza strona druku ŁOW-1, z wyjątkiem liczby psów myśliwskich, nie jest zamieszczana przez Zarząd w systemie „Łowiectwo w Polsce”, gdyż dane te znajdują się w innych zestawieniach.

(dowód: akta kontroli str. 75-85)

1. Uzgodnianie rocznych planów łowieckich

Opis stanu faktycznego

1.1. Zgodnie z art. 8 ust. 3a ustawy z dnia 13 października 1995 r. - Prawo łowieckie³, na każdy dzierżawiony obwód łowiecki koła sporządziły roczne plany łowieckie. Łącznie sporządzono 366 planów, tj. po 183 na każdy z badanych sezonów. Analizą objęto 26 obwodów dzierżawionych przez 10 kół łowieckich. Z łącznie sporządzonych przez koła 52 planów (po 26 na każdy z badanych sezonów):

- na dziewięciu planach odnotowano datę przedłożenia do zatwierdzenia (wszystkie zostały przedłożone w terminie do 21 marca), zaś na pozostałych takiej daty nie podano, co uniemożliwiało ustalenie, czy nastąpiło to w wymaganym terminie,
- 33 plany zostały zaopiniowane przez właściwych wójtów i burmistrzów gmin. Pozostałe 19 planów nie posiadało, wymaganych art. 8 ust. 3a ustawy Prawo łowieckie, opinii wójtów i burmistrzów gmin, na terenie których leżały dzierżawione obwody łowieckie,

³ Dz. U. z 2013 r., poz. 1226 ze zm.; zwana dalej „ustawą Prawo łowieckie”.

- dwa plany wymagały poprawy z uwagi na występujące w nich błędy. Oba poprawione plany, wraz z pozytywną opinią wójtów i w uzgodnieniu z Zarządem, zostały przez Nadleśniczego zatwierdzone,
- 17 planów zostało zmienionych w ciągu sezonu (12 w sezonie 2012/2013 i dwa w sezonie 2013/2014). Zwiększono w nich pozyskanie dzików (o 370 szt.) i jeleni (o 31 szt.). Przyczyną zmian był wyższy od planowanego wzrost liczebności populacji tych zwierząt i konieczność zapobieżenia wyrządzonym przez nie szkodom. Korekty tych planów zostały uzgodnione (przed zatwierdzeniem przez Nadleśniczego) z Zarządem, przy czym 14 korekt posiadało wszystkie opinie właściwych wójtów i burmistrzów gmin, zaś pozostałe trzy korekty nie posiadały wymaganych opinii Wójtów Jonkowa i Górowa Ilaweckiego,
- wszystkie plany zostały przez Zarząd pozytywnie uzgodnione. Uzgadniając roczne plany łowieckie Zarząd nie sprawdzał kompletności opinii wszystkich organów, wymienionych w art. 8 ust. 3a ustawy Prawo Łowieckie. Jak wyjaśnił Przewodniczący Zarządu „powyższe przepisy określają jakie instytucje opiniują, uzgadniają i zatwierdzają roczne plany łowieckie, natomiast zarówno ustawa Prawo łowieckie jak i instrukcja wypełniania RPŁ nie precyzują w jakiej kolejności roczne plany łowieckie mają być zaopiniowane przez właściwych wójtów, burmistrzów, prezydentów miast i w którym momencie, przed zatwierdzeniem przez właściwego nadleśniczego Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, mają być przedłożone do uzgodnienia z Polskim Związkiem Łowieckim. Zdarza się, że ze względów logistycznych RPŁ przedłożony do uzgodnienia przez Polski Związek Łowiecki nie jest zaopiniowany przez wszystkie właściwe dla danego obwodu łowieckiego jednostki administracyjne i dopiero w momencie przedkładania do zatwierdzenia przez Nadleśniczego powinien posiadać wszystkie wymagane opinie. W takim przypadku Zarząd Okręgowy praktycznie nie ma wpływu na to czy na przygotowanym formularzu RPŁ znajdują się wszystkie opinie wymaganych instytucji. Nie zdarzały się natomiast przypadki, w których RPŁ po uzgodnieniu byłby zaopiniowany negatywnie. Jeżeli byłyby tego typu sytuacje, to nadleśniczowie przed zatwierdzeniem RPŁ kontaktowaliby się z łowczym okręgowym PZŁ. Niemniej jednak, w związku z informacjami, które wpłynęły do Zarządu Okręgowego PZŁ w Olsztynie w 2012 roku, o istniejących brakach w tym zakresie, Zarząd Okręgowy dokonał analizy RPŁ. W konsekwencji został przygotowany stosowny temat na organizowane dla łowczych kół coroczne szkolenie z zakresu wypełniania RPŁ. Efektem szkolenia jest znaczące zmniejszenie się ilości tego typu niedociągnięć w sezonie 2013/14, a w RPŁ na sezon 2014/15 są one incydentalne. Warto w tym miejscu wskazać, że tutejszy Zarząd od kilkunastu lat corocznie na przełomie lutego – marca organizuje szkolenia dla łowczych kół z zakresu sporządzania RPŁ na dany sezon, na które zapraszany jest zawsze przedstawiciel RDLP w Olsztynie”. (dowód: akta kontroli str. 86-298)

1.2. Zgodnie z obowiązującą formą sporządzania rocznych planów łowieckich, koła łowieckie podawały dane w zakresie zagospodarowania poszczególnych obwodów w sezonie łowieckim, w tym zaplanowaną do wykonania liczbę urządzeń związanych z prowadzeniem gospodarki łowieckiej (ambony, lizawki, paśniki itp.) i ich wykonanie w poprzednim sezonie. (dowód: akta kontroli str. 299-327)

Analiza 52 planów łowieckich wykazała, że w obu badanych sezonach członkowie 10 kół łowieckich odpowiednio:

- wykonali 181 i 174 urządzeń związanych z prowadzeniem gospodarki łowieckiej, co stanowiło 136,1% i 83,7% planu, w tym:
  - osiem i cztery paśniki (100% planowanych),
  - 46 i 72 lizawki (100% i 135,8% planowanych),
  - 127 i 88 ambon (160,8% i 102,3% planowanych),
- założyli 116,67 ha i 108,67 ha poletek łowieckich, co stanowiło 89,1% i 99,5% planu,
- wykonali 61 szt. i 56 szt. (z planowanych 67 szt. i 58 szt.) pasów zaporowych o długości 24,1 km i 24,1 km (z planowanej 29,1 km i 26,6 km),
- zagospodarowali łąki śródleśne i przyleśne na powierzchni 137,75 ha (99,3% planowanej) i 130,85 ha (101,6% planowanej).

Na budowę ambon na gruntach właściciela, jak podał Przewodniczący Zarządu, „uzyskiwano od nich każdorazowo ustną zgodę. Ponadto nowe ambony ustawiane były zwykle w miejscach dotychczasowych urządzeń, co nie wymagało uzyskiwania kolejnej zgody właściciela gruntu”. (dowód: akta kontroli str. 299-327)

1.3. W celu poprawy warunków bytowania zwierzyny, w latach gospodarczych 2012/2013 i 2013/2014 członkowie 10 analizowanych kół łowieckich, między innymi:

- uprawiali poletka śródleśne i przyleśne o łącznej powierzchni 184,3 ha, na których wysiewano i wysadzano rośliny przeznaczone dla zwierzyny (miedzy innymi rzepak i topinambur),
- zakupili 267,4 t karmy suchej, 1.667,8 t karmy soczystej, 599,8 t karmy treściwej i 18,64 t soli lizawkowej,
- remontowali paśniki i lizawki, w których w okresie zimowym wykładali zakupione pasze. (dowód: akta kontroli str. 326-327)

1.4. Zgodnie z rocznymi planami łowieckimi ogólna ilość zwierzyny grubej pozyskanej w sezonie 2012/2013 przez koła łowieckie Okręgu Olsztyńskiego stanowiła 90,0% liczby planowanej (z 29.461 szt. zwierzyny pozyskano 26.515 szt., w tym: 25.895 szt. w ramach odstrzału, a 620 szt. stanowiły ubytki), przy czym w przypadku:

- jeleni plan wykonano w 93,5% (z 3.819 szt. pozyskano 3.576 szt., w tym: 3.337 szt. z odstrzału, a 239 stanowiły ubytki),
- danieli plan wykonano w 95,9% (z 393 szt. pozyskano 377 szt., w tym: 347 szt. z odstrzału, a 30 stanowiły ubytki),
- sarny plan wykonano w 97,0% (z 8.248 szt. pozyskano 8.002 szt., w tym: 7.707 szt. z odstrzału, a 295 stanowiły ubytki),
- dzików plan wykonano w 85,6% (z 17.001 szt. pozyskano 14.560 szt., w tym: 14.504 szt. z odstrzału, a 56 stanowiły ubytki).

Natomiast w sezonie 2013/2014 pozyskanie zwierzyny grubej zmniejszyło się i stanowiło 82,3% liczby planowanej (z 31.220 szt. zwierzyny pozyskano 25.698 szt., w tym: 24.972 szt. w ramach odstrzału, a 726 szt. stanowiły ubytki), przy czym w przypadku:

- jeleni plan wykonano w 94,1% (z 4.220 szt. pozyskano 3.972 szt., w tym: 3.702 szt. z odstrzału, a 270 stanowiły ubytki),
- danieli plan wykonano w 94,8% (z 423 szt. pozyskano 401 szt., w tym: 376 szt. z odstrzału, a 25 stanowiły ubytki),
- sarny plan wykonano w 96,7% (z 8.757 szt. pozyskano 8.471 szt., w tym: 8.122 szt. z odstrzału, a 349 stanowiły ubytki),
- dzików plan wykonano w 72,1% (z 17.820 szt. pozyskano 12.854 szt., w tym: 12.772 szt. z odstrzału, a 82 stanowiły ubytki). (dowód: akta kontroli str. 90-298, 328)

Analiza realizacji planów w dziewięciu obwodach dla czterech kół łowieckich (w trzech macierzystych dzierżawiących co najmniej dwa obwody⁴ i w jednym niemacierzystym⁵) wykazała, że:

- a) w sezonie łowieckim 2012/2013 pozyskanie zwierzyny grubej wyniosło 91,7% liczby planowanej (z 1.715 szt. zwierzyny pozyskano 1.572 szt.), w tym 88,8% w obwodach dzierżawionych przez koła macierzyste (z 1.243 szt. zwierzyny pozyskano 1.104 szt.) i 99,1% w obwodach dzierżawionych przez koło niemacierzyste (z 472 szt. zwierzyny pozyskano 468 szt.). I tak w przypadku:
  - jeleni plan wykonano od 80,0% (obwód Nr 47) do 100% (obwody Nr 263, 304, 315, 324 i 338),
  - daniela plan wykonano w 100% (występował tylko w obwodzie Nr 15),
  - sarny plan wykonano od 83,8% (obwód Nr 47) do 100% (obwody Nr 47, 100, 132, 263, 302, 315, 324, 338),

⁴ Trzy Koła Łowieckie macierzyste: KŁ „Jeleń” Szczytno (obwody Nr 263 i Nr 315), KŁ „Dzik” Bartoszyce (obwody Nr 15 i Nr 47) i KŁ „Batalion” Omin (obwody Nr 304, Nr 324 i Nr 338).

⁵ Koło Łowieckie „Jeleń” Giżycko (obwody Nr 100 i Nr 132).

- dzików plan zrealizowano od 48,0% (obwód Nr 338) do 100% (obwody Nr 100, 132, 315),
  - b) w sezonie łowieckim 2013/2014 pozyskanie zwierzyny grubej zmniejszyło się i wyniosło 81,5% liczby planowanej (z 1.761 szt. zwierzyny pozyskano 1.436 szt.), w tym 80,9% w obwodach dzierżawionych przez koła macierzyste (z 1.277 szt. zwierzyny pozyskano 1.033 szt.) i 83,3% w obwodach dzierżawionych przez koło niemacierzyste (z 484 szt. zwierzyny pozyskano 403 szt.). I tak w przypadku:
    - jeleni plan wykonano od 66,7% (obwód Nr 338) do 100% (obwody Nr 263, 304, 324),
    - daniela plan wykonano w 100% (występował tylko w obwodzie Nr 15),
    - sarny plan wykonano od 98,3% (obwód Nr 324) do 100% (w obwodach Nr 15, 47, 100, 263, 304, 338),
    - dzików plan wykonano od 50,0% (obwód Nr 315) do 105% (obwód Nr 47).
- (dowód: akta kontroli str. 329-337)

1.5. W badanych sezonach łowieckich:

- dokonano zasiedleń 236 zajęcy, 402 bażantów i 669 kuropatw. Zarząd nie posiadał danych z jakich środków sfinansowano zakup tych zwierząt,
- myśliwi przepracowali społecznie na rzecz kół łącznie 215.922 godzin, z czego 111.981 godzin w sezonie 2012/2013 oraz 103.941 godzin w sezonie 2013/2014.

Dane będące w posiadaniu Zarządu dotyczące prac społecznych wykonywanych przez myśliwych na rzecz koła łowieckiego, jak wyjaśnił Przewodniczący Zarządu „ograniczają się jedynie do liczby przepracowanych godzin społecznych. Informacja na ten temat jest zawarta w sprawozdaniu ŁOW-1, składanym corocznie przez koła łowieckie. Rodzaj prac wykonywanych przez członków koła jest bardzo szeroki i trudno jest go szczegółowo opisać. Działania społeczne członków zarządu koła i „szeregowych” myśliwych obejmują szerokie spektrum czynności - od prac biurowo-administracyjnych, poprzez współpracę z administracją państwową, samorządową, Lasami Państwowymi oraz innymi instytucjami, których działalność zajął się z zagadnieniami gospodarki łowieckiej, aż do typowych prac fizycznych wykonywanych bezpośrednio w łowisku. Bardzo dużo czasu pochłaniają wszelkie działania związane z prowadzeniem gospodarki łowieckiej, ochroną pól, szacowaniem szkód łowieckich, uprawą poletek, budową urządzeń łowieckich, dokarmianiem zwierzyny itp. Działania społeczne członków koła to również m.in. współpraca z dziećmi i młodzieżą w zakresie edukacji ekologicznej. Coraz więcej kół uczestniczy w różnego typu imprezach masowych prezentując zakres działania kół łowieckich oraz rolę łowiectwa w aktywnej ochronie środowiska naturalnego. Praktycznie w każdym kole występują wszystkie wymienione powyżej rodzaje prac społecznych, natomiast udział poszczególnych prac w ogólnym wymiarze godzin jest zależny od indywidualnych cech każdego koła łowieckiego związanych z liczbą i typem dzierżawionych obwodów łowieckich, ilością i składem gatunkowym występującej w łowisku zwierzyny, liczbą członków koła oraz wielu innych czynników”.

(dowód: akta kontroli str. 6-7, 14-15, 75-85, 338-339)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2. Stan zabezpieczenia interesów Skarbu Państwa i obywateli w zakresie szkód wynikających z prowadzenia gospodarki łowieckiej

2.1. Z danych ZO PZŁ wynika, że w sezonach łowieckich 2012/2013 i 2013/2014 liczba zgłoszonych kołom szkód w uprawach i płodach rolnych wyniosła odpowiednio 2.541 i 2.513, z czego 2.413 i 2.325 zgłoszeń (95,0% i 92,5%) zostało załatwionych pozytywnie (zakończone protokołem końcowego szacowania). W wyniku oszacowania przez przedstawicieli dzierżawców pozytywnie załatwiono 2.397 i 2.322 zgłoszenia, a w wyniku mediacji przy udziale organów gmin – 16 i trzy. Poszkodowani skierowali do sądu 14 i 11 spraw, z których odpowiednio siedem i jedna zakończyły się pozytywnie dla kół łowieckich, trzy i trzy negatywnie dla kół, jedna i dwie porozumieniem stron, a trzy i pięć spraw pozostawało w toku.

(dowód: akta kontroli str. 340-341)

Opis stanu
faktycznego

2.2. W sezonach łowieckich 2012/2013 i 2013/2014 powierzchnia zredukowana, na której wystąpiły szkody w uprawach i płodach rolnych wyniosła odpowiednio 1.603 ha i 1.711 ha. W ramach odszkodowań za wyrządzone szkody koła łowieckie wypłaciły kolejno 3.304,9 tys. zł (koło „Jenot” w Jedwabnie nie wypłacało odszkodowań ze względu na brak zgłoszeń, a w kole „Łyna” w Nowych Ramukach odszkodowania nie przysługiwały na mocy art. 48 pkt 4 ustawy Prawo łowieckie, gdyż kwoty ustalonych odszkodowań były niższe od wartości 100 kg żyta w przeliczeniu na 1 ha uprawy) i 3.042,9 tys. zł (koło „Jenot” w Jedwabnie nie wypłacało odszkodowań z uwagi na brak zgłoszeń), co stanowiło 28,9% i 27,1% kosztów ogółem wszystkich kół w tych latach gospodarczych. Najwyższe odszkodowania w sezonie łowieckim 2012/2013 – stanowiące 63,0% i 56,3% kosztów ogółem – wypłaciły koła „im. Ejsmonta” w Olsztynie (256.266 zł) i „Dzięcioł” w Miłomłynie (174.696 zł), a najniższe koła „Warmia” w Wielbarku (1.890 zł) i „Rys” w Lubawie (2.366 zł), co stanowiło 2,8% i 6,2% ich kosztów ogółem. Natomiast w sezonie łowieckim 2013/2014 – najwyższe odszkodowania wypłaciły koła „Drwęca” w Ostródzie (94.191 zł) i „Bór” w Wipsowie (75.700 zł), co stanowiło 54,2% i 25,7% ich kosztów ogółem, zaś najniższe koła „Ryś” w Lubawie (8.681 zł) i „Rosomak” w Biskupcu (10.115 zł), co stanowiło 16,9% i 15,1% ich kosztów ogółem. (dowód: akta kontroli str. 8-13, 16-21, 342-345)

2.3. Zarząd nie posiadał informacji o zakresie współpracy kół łowieckich z właścicielami i posiadaczami gruntów w zakresie zabezpieczenia upraw przed szkodami od zwierzyny (przepisy prawne nie nakładały obowiązku gromadzenia takich danych).

(dowód: akta kontroli str. 536)

2.4. Według danych Zarządu, w sezonach łowieckich 2012/2013 i 2013/2014 w ramach zagospodarowania obwodów koła łowieckie podejmowały działania zmierzające do zapobiegania szkodom w uprawach rolnych, poprzez obsianie lub obsadzenie po 871 ha poletek łowieckich roślinami stanowiącymi żer dla zwierzyny, zagospodarowanie przez dzierżawców 788 ha i 770 ha łąk śródleśnych lub przyleśnych oraz utworzenie 339 i 315 szt. pasów zaporowych o długościach 93 km i 105 km (obsianie gruntów kukurydzą stanowiącą pożywienie dla zwierzyny). (dowód: akta kontroli str. 346)

2.5. ZO PZŁ nie posiadał danych o wielkości odszkodowań wypłaconych przez koła łowieckie z tytułu szkód wyrządzonych przy wykonywaniu polowań (przepisy prawne nie nakładały obowiązku gromadzenia takich danych). (dowód: akta kontroli str. 536)

2.6. W sezonach łowieckich 2012/2013 i 2013/2014 odpowiednio 43 i 47 kół przeznaczyły na poprawę warunków bytowania zwierzyny 494,4 tys. zł i 674,5 tys. zł, co stanowiło 4,3% i 6,0% kosztów ogółem wszystkich kół łowieckich. Najwyższe koszty z tego tytułu w sezonie łowieckim 2012/2013 – stanowiące 13,1% i 17,6% kosztów ogółem – poniosły koła „Darz Bór” w Olsztynie (60.580 zł) i „Kudypy” w Olsztynie (43.293 zł), a najniższe koła „Rosomak” w Biskupcu (491 zł) i „Szarak” w Kętrzynie (500 zł), co stanowiło 0,7% i 0,3% ich kosztów ogółem. Natomiast w sezonie łowieckim 2013/2014 – najwyższe koszty na poprawę warunków bytowania zwierzyny poniosły koła „Ryś” w Dźwierzutach (72.765 zł) i „Darz Bór” w Olsztynie (71.731 zł), co stanowiło 16,5% i 16,2% ich kosztów ogółem, zaś najniższe koła „Grunwald” w Ostródzie (262 zł) i „Bór” w Wipsowie (400 zł), co stanowiło 0,2% i 0,1% ich kosztów ogółem. (dowód: akta kontroli str. 8-13, 16-21)

2.7. W sezonach łowieckich 2012/2013 i 2013/2014 odpowiednio 15 i 19 kół łowieckich ponosiło koszty w łącznej wysokości 43.344 zł i 45.924 zł związane z ochroną lasu przed zwierzyną. W pierwszym z analizowanych sezonów łowieckich, najwyższe koszty na ten cel – stanowiące 3,0% i 4,2% kosztów ogółem – poniosły koła „Szarak” w Bartoszycach (6.210 zł) i „Czajka” w Biskupcu (5.086 zł), a w drugim sezonie „Darz Bór” w Olsztynie (6.073 zł) i „Knieja” w Olsztynie (4.276 zł), co odpowiadało 1,4% i 1,9% ich kosztów ogółem.

(dowód: akta kontroli str. 8-13, 16-21)

*Ustalone
nieprawidłowości*

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

3. Efekty finansowe prowadzenia gospodarki łowieckiej i wywiązywanie się zarządców lub dzierżawców obwodów łowieckich z zobowiązań na rzecz Skarbu Państwa

Opis stanu faktycznego

3.1. Według rocznych sprawozdań z działalności kół łowieckich ŁOW-2, w latach gospodarczych 2012/2013 i 2013/2014 przychody ogółem kół macierzystych (mających siedzibę na terenie okręgu) wyniosły odpowiednio 12.306.847 zł i 11.657.312 zł, a koszty 11.448.514 zł i 11.236.186 zł. Najwyższy udział w przychodach miały wpływy z tytułu: sprzedaży tusz zwierzyny podmiotom zewnętrznym (42,0% i 31,3%), sprzedaży polowań komercyjnych myśliwym zagranicznym i krajowym (18,6% i 21,1%), dotacji i darowizn (11,8% i 16,1%) oraz opłat wnoszonych przez członków kół (11,7% i 13,3%). Na niższe o 5,3% (858.333 zł) przychody kół łowieckich w roku gospodarczym 2013/2014 decydujący wpływ miał spadek o 29,4% (1.520.278 zł) wpływów ze sprzedaży tusz zwierzyny podmiotom zewnętrznym. Najwyższy udział w kosztach miały wydatki na odszkodowania za szkody wyrządzone w uprawach rolnych (28,9% i 27,1%), dokarmianie zwierząt (8,6% i 8,1%) i czynsz za dzierżawę obwodów (7,1% i 7,4%). Zmniejszenie o 1,9% (212.328 zł) kosztów działalności kół łowieckich w tymże roku gospodarczym wynikało przede wszystkim z niższych o 35,0% (289.836 zł) częściowych rekompensat kosztów polowań i o 7,9% (262.014 zł) odszkodowań za szkody wyrządzone w uprawach rolnych. Łączne wyniki finansowe kół łowieckich zamknęły się zyskiem w wysokości 858.333 zł i 421.125 zł.

(dowód: akta kontroli str. 6-7, 14-15)

Wyniki finansowe kół łowieckich w latach gospodarczych 2012/2013 i 2013/2014 przedstawiono w zestawieniu:

Rok	Wynik finansowy, liczba kół łowieckich						
	Ujemny			Dodatni			
	do 2 tys. zł	2-5 tys. zł	pow. 5 tys. zł	do 2 tys. zł	2-5 tys. zł	5-10 tys. zł	pow. 10 tys. zł
2012/2013	-	-	18	3	6	5	36
2013/2014	2	4	21	4	3	5	30

(dowód: akta kontroli str. 6-7, 14-15)

Łowczy okręgowy wyjaśnił, że w ramach sprawowanego nadzoru nad kołami łowieckimi, ZO PZŁ w każdym sezonie łowieckim dokonuje analizy sytuacji finansowej kół łowieckich. Zgodnie z planem pracy Mazurskiej Okręgowej Rady Łowieckiej Zarząd omawiał sytuację finansową i organizacyjną kół łowieckich i przedstawiał analizę wyników finansowych kół, konsultując je wcześniej z konkretnymi kołami. Łowczy okręgowy zaznaczył także, że od lat nadzorowane koła łowieckie stosują zasadę gromadzenia oszczędności na wypadek nagłego wzrostu odszkodowań łowieckich lub spadku cen dziczyzny. W sezonach 2012/2013 i 2013/2014 w sumie 40 kół osiągnęło ujemny wynik finansowy, lecz tylko pięć w obu sezonach. Jednak taki wynik nie miał wpływu na zachowanie ich płynności finansowej, gdyż na dzień 1 kwietnia 2013 r. jedno koło posiadało oszczędności w wysokości 36 tys. zł, a cztery inne od 127 do 176 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 75-85)

3.2. W latach 2012-2014 Zarząd złożył odpowiednio dwa, trzy i siedem wniosków do Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie („NFOŚiGW”), Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie („WFOŚiGW”) i Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego („Urząd Marszałkowski”) o przyznanie dofinansowania na cele związane z gospodarką łowiecką. Pozytywnie zostały rozpatrzone:

- wnioski z 2012, 2013 i 2014 roku, na podstawie których ZO PZŁ otrzymał z WFOŚiGW po 20.000 zł na wydanie kwartalnika przyrodniczo-edukacyjno-łowieckiego „Myśliwiec Warmińsko-Mazurski”. Rozliczenie końcowe wydatków poniesionych w 2013 i 2014 rok PO PZŁ złożył:
  - za 2013 rok – 11 lutego 2014 r.: we wniosku o płatność wykazano wartość wykonanych robót brutto (wraz z podaniem danych z faktur) na łączną kwotę 81.433 zł (środki w kwocie 19.992 zł wpłynęły na rachunek Zarządu 20 września 2013 r. i 18 lutego 2014 r.),
  - za 2014 rok – 19 grudnia 2014 r.: we wniosku o płatność wskazano wysokość wydatków brutto na realizację zadania (wraz z danymi z faktur) w łącznej wysokości

55.802 zł (20.000 zł wpłynęło na rachunek Zarządu 19 września i 15 grudnia 2014 r.);

- wniosek z 2013 roku, na podstawie którego NFOŚiGW pozytywnie ocenił projekt Zarządu „Poprawa stanu ochrony zwierzyny drobnej i odbudowa populacji zająca i kuropatwy w wybranych obwodach łowieckich olsztyńskiego okręgu PZŁ” (o wartości 3.937.100 zł), który został umieszczony na liście rezerwowej (do dnia zakończenia kontroli NIK, Zarząd nie został powiadomiony o zakwalifikowaniu projektu do dofinansowania);
- wnioski z 2013 i 2014 roku, na podstawie których ZO PZŁ otrzymał z WFOŚiGW odpowiednio 10.000 zł i 5.000 zł na organizację konkursu dla dzieci i młodzieży szkolnej. Rozliczenie końcowe wydatków poniesionych w 2013 i 2014 roku Zarząd złożył:
  - za 2013 rok – 20 grudnia 2013 r.: w rozliczeniu finansowym wykazano wartość wykonanych robót brutto (wraz z podaniem danych z faktur) na łączną kwotę 20.020 zł (10.000 zł wpłynęło na rachunek Zarządu 31 grudnia 2013 r.),
  - za 2014 rok – 18 grudnia 2014 r.: w rozliczeniu finansowym wykazano wartość wykonanych robót brutto (wraz z podaniem danych z faktur) na łączną kwotę 16.000 zł (5.000 zł wpłynęło na rachunek Zarządu 29 grudnia 2014 r.);
- wniosek z 2014 roku, na podstawie którego Zarząd otrzymał z WFOŚiGW 156.513 zł na zakup i montaż kompletnej instalacji geotermalnej pompy ciepła w budynku Warmińsko-Mazurskiego Centrum Edukacji Ekologicznej PZŁ w Gutowie. Rozliczenie poniesionych wydatków Zarząd złożył 6 sierpnia 2014 r. wykazując wydatki kwalifikowalne w kwocie 195.642 zł, stanowiące 80% kwoty przyznanego dofinansowania (środki wpłynęły na rachunek ZO PZŁ w dniu 9 października 2014 r.);
- wniosek z 2014 roku, na podstawie którego WFOŚiGW przyznał Zarządowi 20.000 zł na budowę wiaty edukacyjno-ekologicznej na terenie strzelnicy. Realizację zadania Zarząd przeniósł na 2015 rok, gdyż w planowanym terminie budowy wiaty trwały roboty budowlane związane z budową budynku administracyjno-edukacyjnego na strzelnicy Zarządu;
- wniosek z 2014 roku, na podstawie którego Zarząd otrzymał z Urzędu Marszałkowskiego 234.987 zł na realizację projektu „Edukacja ekologiczna poprzez IT” (realizację zadania ZO PZŁ przeniósł na I i II kwartał 2015 roku).

(dowód: akta kontroli str. 347-375)

W rocznych sprawozdaniach ŁOW-2 z działalności kół łowieckich w latach gospodarczych 2012/2013 i 2013/2014, koła wykazały łączne przychody z dotacji i darowizn w kwotach odpowiednio 1.445.804 zł i 1.881.982 zł. Zarząd nie posiadał danych dotyczących szczegółowych źródeł pochodzenia tych środków. (dowód: akta kontroli str. 6-7, 14-15, 536)

Łowczy okręgowy podał, że weryfikacja sporządzanych przez koła łowieckie sprawozdań ŁOW-1 jest dokonywana dla wszystkich kół tylko w podstawowych kwestiach, zaś szczegółowo każdego roku weryfikowane jest z dokumentacją źródłową ok. 10-20% kół. Zaznaczył, że na dzień dzisiejszy nie ma wytycznych, które zobowiązywałyby ZO PZŁ do szczegółowej analizy każdego ŁOW-1. Koła łowieckie posiadają osobowość prawną i same ponoszą odpowiedzialność za rzetelne podanie danych w sprawozdaniach rocznych. Z naszej strony kontrola danych wykazywanych w ŁOW-1 polega na weryfikacji części informacji wprowadzanych do systemu „Łowiectwo w Polsce”, tj.: danych organizacyjnych, liczby psów myśliwskich w kołach, liczby godzin przepracowanych społecznie przez członków kół oraz część finansowej: przychodów i kosztów. Ponadto Główna Księgowa ZO PZŁ sprawdza czy podsumowanie poszczególnych pozycji przychodów i kosztów równa się wynikowi podanemu przez osoby odpowiedzialne w kole za sporządzenie ŁOW-1.

(dowód: akta kontroli str. 75-85)

3.3. W latach 2012-2013 ZO PZŁ prowadził działalność statutową uzyskując przychody ogółem w kwotach odpowiednio 1.614.559 zł i 1.648.530 zł, w tym ze składek członkowskich myśliwych (754.628 zł i 807.544 zł), składek kół łowieckich od terenów dzierżawionych (183.105 zł i 194.670 zł), wpisowego do PZŁ (105.882 zł i 119.286 zł), organizacji szkoleń i imprez okolicznościowych (258.605 zł i 253.471 zł), wynajmu pomieszczeń strzelnicy (186.696 zł i 167.588 zł) i przychodów operacyjnych (76.317 zł i 82.123 zł). Koszty działalności wyniosły kolejno 1.556.356 zł i 1.583.719 zł, które dotyczyły

głównie działalności administracyjnej (390.185 zł i 408.816 zł), wynagrodzeń i pochodnych (484.615 zł i 523.253 zł), strzelectwa i promocji łowiectwa (275.562 zł i 302.206 zł) i organizacji szkoleń (240.940 zł i 221.201 zł). Wynik finansowy Zarządu zamknął się zyskami w kwotach 58.203 zł i 64.811 zł. (dowód: akta kontroli str. 376-400)

W latach 2012-2014 ZO PZŁ nie uzyskiwał przychodów ze sprzedaży polowań myśliwym krajowym i zagranicznym. Działalność w tym zakresie została przez Zarząd Główny PZŁ sędowana na spółkę Diana z o.o. w Olsztynie (ZO PZŁ posiadał udziały w tej spółce o wartości 50.050 zł wg cen nabycia), która zajmowała się organizacją polowań dewizowych. Z przedstawionych do Zarządu sprawozdań finansowych wynika, że w latach 2012-2013 wyniki finansowe Spółki były ujemne (strata wyniosła odpowiednio 19.464 zł i 31.289 zł), a za 11 miesięcy 2014 roku uzyskano zysk w kwocie 32.252 zł. (dowód: akta kontroli str. 403-428)

Łowczy okręgowy wyjaśnił m.in., że celem działalności spółki „Diana” jest ułatwienie kontaktu miejscowych kół łowieckich z myśliwymi zagranicznymi w celu organizacji polowań na terenie kół łowieckich północno-wschodniej Polski. Utworzenie biura polowań niesie ze sobą kilka konkretnych korzyści, takich jak:

- umożliwienie kołom łowieckim pozyskiwania dodatkowych środków na pokrycie kosztów prowadzonej gospodarki łowieckiej w tym odszkodowań łowieckich,
- stwarza możliwość korzystania przez koła z miejscowego biura polowań gwarantującego szybkie i rzetelne rozliczanie polowań,
- pozwala na profesjonalne i rzetelne przedstawienie ofert kół łowieckich zagranicznym myśliwym i biuram polowań,
- stwarza możliwość stałej kontroli prowadzonych przez koła łowieckie polowań w ramach statutowych uprawnień Zarządu Okręgowego PZŁ.

Łowczy okręgowy (będący Prezesem Spółki „Diana”) dodał, że aby zmaksymalizować wpływy kół z organizacji polowań i obniżyć koszty funkcjonowania spółki, zarówno Prezes jednoosobowego Zarządu Spółki i Rada Nadzorcza pełnią swoje funkcje społecznie. Od kosztów polowania pobierana jest niewielka prowizja, której wysokość jest corocznie publikowana w cenniku polowań. (dowód: akta kontroli str. 75-85)

3.4. Spośród 68 i 69 kół łowieckich funkcjonujących w latach gospodarczych 2012/2013 i 2013/2014, odpowiednio 47 i 51 prowadziło działalność w zakresie sprzedaży usług turystycznych obejmujących polowania, obrót zwierzyną oraz paszami zwierzyny. Według rocznych sprawozdań kół łowieckich ŁOW-2, łączne przychody uzyskane przez te koła ze sprzedaży polowań komercyjnych cudzoziemcom i myśliwym krajowym wyniosły 2.294.777 zł i 2.455.036 zł, a koszty organizacji tych polowań 339.872 zł i 406.023 zł.

Wszystkie koła prowadzące ww. działalność wykazały wyższe przychody, niż koszty sprzedaży polowań komercyjnych (łączna różnica wynosiła 1.954.905 zł i 2.049.013 zł). Analiza wykazała, że:

- w sezonie łowieckim 2012/2013 przychody kół łowieckich z ww. tytułu wyniosły od 1.428 zł do 158.953 zł, a koszty od 93 zł do 39.284 zł. Najwyższe zyski na tej działalności uzyskiwały koła „Słonka” ze Srokowa (150.913 zł) i „Darz Bór” z Olsztyna (102.756 zł), a najniższe koła „Świt” z Pasymia (1.428 zł) i „Odynec” z Mrągowa (1.798 zł). Spośród 47 kół łowieckich prowadzących działalność ze sprzedaży polowań komercyjnych, 34 zakończyły rok gospodarczy 2012/2013 zyskiem (od 249 zł do 91.278 zł), a pozostałe 13 kół stratą (od 6.262 zł do 91.278 zł);
- w sezonie łowieckim 2013/2014 przychody kół łowieckich wyniosły od 177 zł do 196.979 zł, a koszty od 393 zł do 53.273 zł. Najwyższe zyski na tej działalności uzyskały koła „Darz Bór” z Olsztyna (143.706 zł) i „Słonka” ze Srokowa (113.653 zł), a najniższe koła „Leśnik” z Górowa (177 zł) i „Knieja” z Nidzicy (648 zł). Spośród 51 kół łowieckich prowadzących działalność ze sprzedaży polowań komercyjnych, 31 zakończyło rok gospodarczy 2013/2014 zyskiem (od 208 zł do 90.595 zł), a pozostałe 20 kół stratą (od 1.025 zł do 82.190 zł). (dowód: akta kontroli str. 6-21)

3.5. W latach 2012-2014 ZO PZŁ nie prowadził działalności gospodarczej w zakresie obrotu zwierzyną żywą oraz tuszami zwierzyny i ich częściami. Zakres prowadzonej działalności został przedstawiony w pkt 3.3 niniejszego wystąpienia. (dowód: akta kontroli str. 536)

3.6. W latach 2012-2014 przychody Zarządu z tytułu organizacji szkoleń wyniosły odpowiednio 215.226 zł, 215.161 zł i 241.573 zł, a koszty 240.940 zł, 221.200 zł i 261.670 zł. Działalność ta zamknęła się ujemnymi wynikami w kwotach 25.714 zł, 6.040 zł i 20.097 zł i była bilansowana zyskami na innej działalności. Przychody pochodziły z wpłat kandydatów na członków PZŁ (uprawnienia podstawowe) i kandydatów na selekcjonerów (uprawnienia selekcyjne), z czego:

- szkolenia na uprawnienia podstawowe odbywały się na wiosnę i jesienią, a odpłatność za szkolenie wynosiła od 1.230 zł (wiosna 2012 roku) do 1.513 zł (jesień 2013 roku) w zależności od liczby uczestników (w latach 2012-2014 przeszkolono odpowiednio 163, 162 i 176 osób),
- szkolenia na uprawnienia selekcyjne odbywały się w zależności od liczby chętnych, w tym w 2012 roku na wiosnę (odpłatność 495 zł), latem (495 zł) i jesienią (600 zł), w 2013 roku wyłącznie wiosną (440 zł), a w 2014 roku zimą (410 zł) i latem (430 zł). W latach 2012-2014 na uprawnienia selekcyjne przeszkolono odpowiednio 85, 84 i 95 osób. (dowód: akta kontroli str. 429-431)

Na wysokość kosztów organizacji szkoleń wpływały głównie: 1/ wynagrodzenia i inne składniki (ZUS i FP) wypłacane wykładowcom, instruktorom i egzaminatorom – 84.885 zł, 98.014 zł i 129.269 zł, 2/ pozostałe materiały – 60.289 zł, 18.907 zł i 33.950 zł (zakup podręczników przekazywanych szkolonym: np. Podstawy łowiectwa, Statut PZŁ, Regulamin polowań, ustawa Prawo łowieckie, dzienniczki stażysty, Północno-Wschodnia Kraina Łowiectwa, 3/ usługi pozostałe – 47.316 zł, 61.341 zł i 60.266 zł (m.in. sprzątanie sali konferencyjne, środki czystości), 4/ pozostałe koszty, w tym m.in. amortyzacja środków trwałych, usługi łącznościowe, podróże służbowe, koszty reklamy.

(dowód: akta kontroli str. 376-402, 432-443)

Wysokość wynagrodzeń wykładowców, instruktorów i egzaminatorów została ustalona w uchwale nr 36 ZA PZŁ z dnia 10 października 2012 r.: 1/ wykłady dla kandydatów do PZŁ i na selekcjonerów: lektorzy i lektorzy eksperci PZŁ, osoby posiadające tytuł naukowy, profesjonaliści z zakresu danej tematyki (służba łowiecka, policja) – 95 zł/h, a pozostali wykładowcy – 60 zł /h, 2/ eksperci z innych dziedzin nauki (np. szkolenia weterynaryjne) – 150 zł/h, 3/ osoby prowadzące szkolenia z sygnalistyki myśliwskiej – 50 zł/h, 4/ treningi i egzaminy strzeleckie – 30 zł/h, 5/ egzamin testowy – 25 zł/h, 6/ egzamin ustny – przewodniczący komisji 30 zł za każdą egzaminowaną osobę, a pozostali członkowie – 20 zł. (dowód: akta kontroli str. 444)

Łowczy okręgowy podał, że jednym ze statutowych zadań PZŁ jest organizowanie szkoleń z zakresu prawidłowego łowiectwa i strzelectwa myśliwskiego, a obowiązek ten jest jednym z priorytetowych działań ZO PZŁ. W związku z tym stałe podnoszenie kwalifikacji osób zajmujących się prowadzeniem gospodarki łowieckiej – czyli gospodarowaniem majątkiem skarbu państwa – musi być prowadzone na szeroką skalę, a związane z tym koszty nie mogą stanowić przeszkody w realizacji celów statutowych. W dużej części środki na działalność Zarządu pochodzą ze składek myśliwych i kół łowieckich i praktycznie w dużej części powracają do kół i myśliwych w różnych formach, m.in. w postaci organizowanych szkoleń. To działanie jest w pełni popierane przez nasze środowisko łowieckie, co ma swój wyraz w uchwale Okręgowego Zjazdu Delegatów PZŁ z roku 2010. W związku z powyższym ZO PZŁ nie przewiduje zmniejszenia nakładów finansowych na działalność szkoleniową myśliwych naszego Okręgu. (dowód: akta kontroli str. 75-85)

3.7. W latach 2013-2014 ZO PZŁ nie płacił podatku VAT do urzędu skarbowego, lecz rozliczał się z tego tytułu z Zarządem Głównym PZŁ. Z rejestrów VAT od zakupów i sprzedaży zrealizowanych przez Zarząd w 2013 i 2014 roku wynika (szerzej zakres sprzedaży opodatkowanej podatkiem VAT został przedstawiony w pkt 3.9 wystąpienia), że podatek naliczony (od zakupów) wyniósł łącznie odpowiednio 41.167 zł i 257.618 zł, a podatek należny (od sprzedaży) 68.843 zł i 84.074 zł. Zgodnie z zaleceniem ZG PZŁ, w rozliczeniach z tytułu podatku VAT Zarząd stosował wskaźnik 84% (w 2013 roku) i 83% (w 2014 roku) dla podatku naliczonego. Przy uwzględnieniu tego wskaźnika:

- w 2013 roku podatek naliczony wyniósł 34.580 zł i Zarząd został przez ZG PZŁ obciążony z tytułu podatku VAT kwotą 34.284 zł (różnica między podatkiem należnym i naliczonym wskaźnikiem 84%),

- w 2014 roku podatek naliczony wyniósł 213.823 zł i ZG PZŁ uznał nadwyżkę podatku naliczonego wskaźnikiem 83% nad należnym w kwocie 84.074 zł.

Analiza rozliczeń za maj i listopad 2013 i 2014 roku wykazała, że Zarząd prawidłowo ujął w ewidencji księgowej kwoty podatku VAT wynikające z rozliczenia z ZG PZŁ.

(dowód: akta kontroli str. 445-503)

Dochody ZO PZŁ uzyskane w latach 2012-2014 podlegały zwolnieniu od podatku dochodowego, gdyż służyły realizacji celów statutowych i nie zostały przekazane do podziału między członków kół łowieckich.

(dowód: akta kontroli str. 376-402)

3.8. Ze sprawozdań finansowo-księgowych ZO PZŁ za lata 2012–2013 wynika, że uzyskiwane przychody (m.in. składek członkowskich od myśliwych, szkoleń dla kandydatów do PZŁ i selekcjonerów, wpisowego członków kół łowieckich, składek kół łowieckich od hektara dzierżawionych obwodów, czynszów za wynajem pomieszczeń, odsetek od środków na rachunku bankowym) były przeznaczane na realizację celów statutowych, w tym głównie na sfinansowanie wydatków administracyjnych, wynagrodzeń i pochodnych od wynagrodzeń pracowników Zarządu, organizacji szkoleń (o których szerzej napisano w pkt 3.6 wystąpienia), promocji łowiectwa, utrzymania strzelnicy i wydatków związanych ze strzelectwem.

(dowód: akta kontroli str. 376-402)

3.9. Z rejestru podatku VAT od sprzedaży zrealizowanej przez Zarząd w 2013 i 2014 roku wynika, że w kwotach 68.354 zł i 84.074 zł podatku należnego, 68.353 zł i 82.973 zł stanowił podatek od sprzedaży według 23% stawki podatku VAT, 24 zł i 18 zł od sprzedaży opodatkowanej 8% stawka podatku VAT, a 487 zł i 1.083 zł od sprzedaży opodatkowanej 5% stawką podatku VAT. Stawkę 8% Zarząd stosował przy wynajmie pokoju gościnnego w siedzibie ZO PZŁ, a 5% przy sprzedaży książek kołom łowieckim.

(dowód: akta kontroli str. 445-449)

W latach 2012-2014 ZO PZŁ nie był kontrolowany przez urząd skarbowy. W 2012 i 2013 roku kontrolę finansową Zarządu przeprowadziła Okręgowa Komisja Rewizyjna („OKR”) nie wskazując uchybień. W 2013 roku biegły rewident zbadał sprawozdania finansowego za 2013 rok, a jej zakres obejmował podatek VAT za wrzesień 2013 roku, inwestycje rozpoczęte, należności i zobowiązania, bieżące płatności, przychody i koszty działalności we wrześniu 2013 roku i baza magazynowa. W protokole z 29 października 2013 roku stwierdzono m.in., że:

- księgi prowadzone były w systemie „Podsystem Finansowo – Administracyjny Polskiego Związku Łowieckiego” i spełniały wymogi ustawy o rachunkowości,
- dokumenty księgowe posiadały dekrety i podpisy osób sprawujących kontrolę merytoryczną i spełniały wymogi ustawy o rachunkowości (zaznaczono, że na dokumentach brakowało podziału na działalność statutową i gospodarczą),
- konta syntetyczne i analityczne za okres od stycznia do września 2013 roku były przejrzyste i dawały wystarczające informacje do zarządzania,
- stosowano prawidłowe stawki amortyzacyjne, a inwentaryzacja majątku trwałego była przeprowadzana na koniec każdego roku obrotowego,
- stwierdzono zgodność rejestrów VAT z zapisami na kontach i prawidłowe rozliczenia z tego tytułu z Zarządem Głównym PZŁ,
- zalecono w rejestrach VAT zakupu prawidłowe wypełnianie kolumn „data dokumentu” i „data obowiązku podatkowego” (podawano datę księgowania) i dokonywanie miesięcznego uzgadniania i przeksięgowania podatku VAT naliczonego i należnego zgodnie z notą Zarządu Głównego PZŁ. Od 2014 roku Zarząd stosował się do wydanych zaleceń.

(dowód: akta kontroli str. 504-513)

*Ustalone
nieprawidłowości*

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki ze względu na dodatnie wyniki finansowej oraz poprawne ewidencjonowanie i rozliczanie podatku VAT.

Opis stanu
faktycznego

4. Funkcjonowanie nadzoru nad działalnością łowiecką

4.1. W latach 2012 – 2014 OKR, przy współudziale Zarządu Okręgowego, przeprowadziła łącznie 33 kontrole kół łowieckich, z tego:

- 10 kontroli kompleksowych i problemowych (w ramach których sprawdzano gospodarkę łowiecką, finansową i sposób dokumentowania pracy Zarządu i Walnego Zgromadzenia). W czterech przypadkach kontrolujący nie mieli uwag, zaś w sześciu stwierdzili nieprawidłowości. W związku z tym, między innymi zalecono:
  - w Kole Łowieckim „Szarak” w Bartoszycach - prowadzić zgodnie z przepisami ksiązkę korespondencji; zaktualizować teczkę z dokumentacją osób odbywających staż kandydacki w kole; założyć ewidencję szkód na każdy obwód oddzielnie; założyć książki materiałową i inwentarzową; założyć rejestry środków trwałych i druków ścisłego zarachowania; przesłać sprawozdanie ŁOW-1 do ZO PZŁ w Olsztynie; zgodnie z wymogami prowadzić dokumentację finansową koła. Pismem z dnia 23 lipca 2012 r. Zarząd Koła poinformował ZO PZŁ, iż niedociągnięcia zostały usunięte,
  - w Kole Łowieckim „Ponowa” w Biskupcu – wyjaśnić zasadność zakupu owsa w ilości 50 x 50 zł = 2.500 zł; wypełniać karty pracy w obwodach (karty czynności gospodarczych), gdzie wyłożono karmę. Pismem z 30 października 2012 r. Zarząd Koła podał, iż postanowił obciążyć Z.Ch. kwotą 2.500 zł z tytułu nierozliczenia rachunku z dnia 15 stycznia 2012 r. wystawionego na 5 ton owsa,
  - w Kole Łowieckim „Leśnik” w Górowie łowieckim - doprowadzić do należytego porządku uchwały, protokoły z posiedzeń Zarządu i inne dokumenty z lat poprzednich, zobowiązano łowczego do dostarczenia dokumentacji sprawozdawczej i archiwalnej do siedziby koła, opisać faktury oraz dokumenty źródłowe (brak podpisów prezesa koła akceptującego celowość zakupu; protokoły szkód łowieckich nie zawierały informacji dotyczącej wypłaty odszkodowania, brak podpisu prezesa koła akceptującego wypłatę oraz podpisu wypłacającego; delegacje służbowe nie zawierały informacji o marce pojazdu oraz pojemności silnika) – koło telefonicznie poinformowało o wykonaniu zaleceń;
- 13 kontroli przestrzegania zasad bezpieczeństwa na polowaniach zbiorowych (wszystkie kontrole bez uwag);
- dziewięć kontroli zagospodarowania łowisk (w ramach których oceniano zagospodarowanie obwodów łowieckich w zakresie urządzeń związanych z gospodarką łowiecką, zagospodarowanie poletek i łąk oraz prowadzenie działań w zakresie poprawy warunków bytowania zwierzyny, w tym dokarmiania). W sześciu przypadkach kontrolujący nie mieli uwag, zaś w trzech polecono: naprawić siedem ambon (wzmocnić drabiny, poprawić dachy itp.), wymienić dwie 2 lizawki, poprawić dach na jednym paśniku i zmienić – w uzgodnieniu z Nadleśnictwem – lokalizację dwóch paśników, ze względu na bliską lokalizację nowopowstałych upraw leśnych (koła poinformowały o wykonaniu zaleceń);
- rekontrolę w Kole Łowieckim „Żuraw” Ruciane Nida. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami polecono: założyć rejestr druków ścisłego zarachowania oraz ksiązkę materiałową; opracować wzór pieczętki przeznaczonej do opisu faktur (podpisy pod względem formalnym, rachunkowym i merytorycznym); przestrzegać kolegiałości podpisywania faktur oraz ich opisywania w zakresie celowości i miejsca przeznaczenia zakupionego towaru; wyegzekwować od członków koła zobowiązania finansowe (8.272,28 zł z tytułu składek oraz za tusze zwierzyny wzięte na użytek własny). Pismem z dnia 14 września 2012 r. Zarząd Koła poinformował, iż wykonano wszystkie wnioski. (dowód: akta kontroli str. 519-524)

4.2. Weryfikacja przez Zarząd danych podawanych przez koła łowieckie w sprawozdaniach ŁOW-1 została szczegółowo omówiona w pkt 3.2 niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

4.3. W latach 2012 – 2014 do Zarządu wpłynęło łącznie 31 skarg, w tym 13 na działalność kół łowieckich, w tego:

- trzy dotyczyły nielegalnego dokarmiania zwierzyny (jedna sprawa została uznana za bezzasadną, gdyż koło poinformowało, iż żaden z członków nie zakładał nęciska

- na działce skarżącego; w dwóch pozostałych sprawach do dnia zakończenia kontroli odpowiedzi z kół – o ustosunkowanie się do stawianych zarzutów - nie wpłynęły),
- dwie w sprawie szacowania szkód łowieckich (w jednym przypadku skargę uznano za bezzasadną, z uwagi na domaganie się przez skarżącą oprócz szkody łowieckiej również zwrotu części kosztów za ogrodzenie działki, zaś w drugim przypadku – w związku z brakiem kompromisu pomiędzy Kołem Łowieckim „Żubr” w Olsztynie a skarżącym w sprawie oszacowanej szkody – poinformowano skarżącego o możliwości zwrócenia się do sądu cywilnego ze stosownym powództwem o zapłatę odszkodowania łowieckiego),
  - dwie dotyczyły niewypłacenia, przez koła łowieckie, odszkodowań za straty poniesione na skutek zniszczeń wyrządzonych przez zwierzynę (po interwencji Zarządu, koła szkody oszacowały i należności wypłaciły),
  - dwie w sprawie wykreślenia z listy członków koła (po analizie dokumentów Zarząd poinformował skarżących, iż uchwały w sprawie wykreślenia ich z listy członków koła zostały podjęte w sposób prawidłowy),
  - jedna (z Warmińsko-Mazurskiej Izby Rolniczej w Olsztynie) dotyczyła otrzymywania przez Izbę wielu skarg od rolników (którym zwierzyna łowna wyrządza szkody w uprawach rolnych) na Koło Łowieckie „Ponowa” w Biskupcu w związku z: nieodbieraniem telefonów, niepodjęciem współpracy w celu zminimalizowania strat, przewlekłego trybu szacowania szkód, braku współpracy i celowego formalizowania procedur przy szacowaniu szkód mającego na celu zniechęcenie rolników do występowania o odszkodowania. W związku z zapytaniem Zarządu, koło poinformowało, iż „właściciele gruntów rolnych w większości współpracują z Kołem w zabezpieczaniu upraw przed szkodami – przekazujemy rolnikom elektryzatory, drut, izolatory, słupki, środki odstrasżające do oprysków, pistolety hukowe. Ponadto penetrujemy nocą częściej zagrożone uprawy a nawet – w szczególnych przypadkach – ustalamy dyżury myśliwych. Zdajemy sobie sprawę, że wysokość odszkodowań nie jest satysfakcjonująca, ale wymóg stosowania się do przepisów prawnych obowiązuje wszystkich, tj. koła łowieckie, rolników oraz inne strony w sprawie”. Ponadto koło załączyło dwie notatki służbowe dotyczące współdziałania z rolnikami w zakresie zabezpieczania upraw przed szkodami,
  - jedna na dodatkowe wymagania formalne stawiane przez Koło Łowieckie „Jeleń” w zakresie zgłaszania występowania szkód łowieckich (wymóg dokonywania zgłoszeń szkód łowieckich na określonym formularzu wraz z wymaganymi załącznikami, pod rygorem bezskuteczności zgłoszenia). W związku z tym na spotkaniu w dniu 3 kwietnia 2012 r. z udziałem Starosty Powiatu Lidzbarsko Warmińskiego, Wójta Gminy Lubomino, przedstawicieli Izby Rolniczej i Koła Łowieckiego „Jeleń” uzgodniono nową treść formularza zgłoszeniowego i załączanych dokumentów),
  - jedna dotycząca niewydawania odstrzałów na polowania indywidualne – skargę uznano za bezzasadną na podstawie informacji z Koła Łowieckiego „Wrzos” w Olsztynie. Koło poinformowało, iż skarżący jest traktowany jak wszyscy członkowie koła. Ostatnio zostały mu wystawione odstrzały o numerach 21/139/12/13 i 39/214/12/13 z okresem ważności od 23 sierpnia do 30 września 2012 r., których do dnia dzisiejszego nie zakwestionował ani nie zwrócił. Ponadto złożone przez skarżącego zawiadomienia przeciwko Zarządowi Koła zostały przez Rzecznika Dyscypliny PZŁ w Olsztynie zakończone postanowieniem o odmowie wszczęcia dochodzenia, przez Prokuraturę Rejonową umorzone ze względu na brak cech przestępstwa, zaś rozpatrujący odwołanie Sąd Okręgowy w Olsztynie nie uwzględnił skargi,
  - jedna dotyczyła niewywiązywania się przez Koło Łowieckie „Knieja” Olsztyn z umowy dotyczącej pomocy w gradzeniu upraw. W dniu 30 lipca 2012 r. Zarząd zwrócił się do koła o ustosunkowanie się do tych zarzutów. W odpowiedzi z 17 sierpnia 2012 r. (przekazanej do wiadomości skarżącemu) Koło poinformowało, iż podjęto działania w celu ochrony uprawy kukurydzy – oddelegowano dwóch kolegów w celu dogrodzenia uprawy. Została również złożona propozycja spisania aneksu do umowy w celu sprecyzowania obowiązków, koła i skarżącej przy gradzeniu uprawy w przyszłych latach trwania umowy. (dowód: akta kontroli str. 525-528)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

5. Funkcjonowanie straży łowieckiej

Opis stanu
faktycznego

5.1. Stosownie do wymogów art. 36 ust. 2 ustawy Prawo łowieckie, Zarządy 10 analizowanych Kół Łowieckich powołały społecznych strażników łowieckich we wszystkich 26 dzierżawionych obwodach. Wszyscy powołani strażnicy łowieccy zostali, stosownie do wymogów art. 38 ust. 1 pkt 8 ww. ustawy, przeszkoleni (ukończyli z wynikiem pozytywnym kurs, wg programu opracowanego przez Ministra Środowiska).

(dowód: akta kontroli str. 529-530)

5.2. Analiza danych zawartych w załącznikach do sprawozdań ŁOW-1 z działalności 10 kół łowieckich wykazała, że strażnicy łowieccy w badanym okresie:

- zebrali łącznie 661 wnyków i dwa żelaza, znajdując w nich 75 zwierząt (34 samy, 12 dzików, 11 jeleni, dziewięć lisów, cztery daniele, cztery zające i jenota),
- ujęli trzech kłusowników z bronią oraz stwierdzili 37 przypadków kłusownictwa nieznanymi sprawcami z bronią,
- przekazali organom ścigania pięć spraw o kłusownictwo,
- odnotowali 10 kłusujących chartów, 549 zdziczałych psów bezpańskich i 1.263 psów puszcanych luzem przez miejscową ludność,
- znaleźli 941 zwierząt zagryzionych przez psy i 192 zagryzionych przez wilki (190 zwierząt dzikich i dwa zwierzęta domowe). (dowód: akta kontroli str. 531-535)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden kierownikowi jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Białystok, dnia 18 lutego 2015 r.

Kontrolerzy:

Tomasz Pomian
główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

Andrzej Juchnicki
doradca ekonomiczny

.....
podpis

DYREKTOR DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli w Białymstoku
z up. WICEDYREKTOR
Agata Ciupa

.....
podpis